කොටස් වෙළඳපොළ
a/b × c/d = ac/bd
a/b + c/d
x/y + 1/z
Nipuna Sameera
0763446747

කොටස් වෙළඳපොළ (Share Market)

සමාගමක අයිතිය කුඩා කොටස්වලට බෙදා ඇති විට, එම කොටස් මිලදී ගැනීම සහ විකිණීම සිදුකරන වෙළඳපොළ කොටස් වෙළඳපොළ ලෙස හැඳින්වේ.

- **කොටසක්** (Share) — සමාගමක අයිතියේ කුඩා කොටසක්.
- **කොටස් හිමියා** (Shareholder) — සමාගමක කොටස් හිමි පුද්ගලයා.
- **කොටසක මිල** (Share Price) — එක් කොටසක් මිලදී ගැනීමට ගෙවිය යුතු මිල.
- **ලාභාංශය** (Dividend) — සමාගමක් තම කොටස් හිමියන්ට බෙදා දෙන ලාභයේ කොටසක්

.

කොටස් මිලදී ගැනීම

කොටස් මිලදී ගැනීමේදී වැදගත් වන්නේ ආයෝජනය කරන මුදල සහ එක් කොටසක මිලයි.

$$\text{කොටස් ගණන} = \frac{\text{ආයෝජනය කරන මුදල}}{\text{එක් කොටසක මිල}}$$

උදාහරණය

නිමල් රු. 20,000ක් ආයෝජනය කර එක් කොටසක් රු. 50 බැගින් මිලදී ගනී. ඔහුට මිලදී ගත හැකි කොටස් ගණන සොයන්න.

$$\text{කොටස් ගණන} = \frac{\text{ආයෝජනය කරන මුදල}}{\text{එක් කොටසක මිල}}$$

$$\text{කොටස් ගණන} = \frac{20\ 000}{50}$$

$$\text{කොටස් ගණන} = 400$$

NIPUNA SAMEERA

ලාභාංශ ආදායම (Dividend Income)

සමාගමක් එක් කොටසකට නිශ්චිත මුදලක් ලාභාංශ ලෙස ගෙවන්නේ නම්, තමන් සතු කොටස් ගණන අනුව ලැබෙන මුළු ලාභාංශය සෙවිය හැකිය.

> **මුළු ලාභාංශය = කොටස් ගණන × එක් කොටසක ලාභාංශය**

උදාහරණය

නිමල් සතු කොටස් 400 සඳහා එක් කොටසකට වාර්ෂිකව රු. 3 බැගින් ලාභාංශ ගෙවයි. ඔහුට ලැබෙන වාර්ෂික ලාභාංශය සොයන්න.

මුළු ලාභාංශය = කොටස් ගණන × එක් කොටසක ලාභාංශය

මුළු ලාභාංශය = 400 × 3

මුළු ලාභාංශය = රු. 1 200

NIPUNA SAMEERA

ප්‍රාග්ධන ලාභය හෝ අලාභය

කොටස් මිලදී ගත් මිලට වඩා වැඩි මිලකට විකුණන්නේ නම් ලාභයක් ලැබේ. අඩු මිලකට විකුණන්නේ නම් අලාභයක් (පාඩුවක්) සිදුවේ.

> **ප්‍රාග්ධන ලාභය = කොටස් විකිණීමෙන් ලද මුදල − ආයෝජනය කළ මුදල**

උදාහරණය

නිමල් රු. 50 බැගින් කොටස් 400ක් මිලදී ගෙන, පසුව රු. 60 බැගින් විකුණයි.

ආයෝජනය කළ මුදල = 50 × 400 = රු. 20 000

කොටස් විකිණීමෙන් ලද මුදල = 60 × 400 = රු. 24 000

ප්‍රාග්ධන ලාභය = 24 000 − 20 000

ප්‍රාග්ධන ලාභය = රු. 4 000

මුළු ආදායම

කොටස් විකිණීමෙන් ලැබෙන මුදලට අමතරව ලාභාංශයක්ද ලැබී ඇත්නම්, මුළු ආදායම ගණනය කළ හැකිය.

> **මුළු ආදායම (ලාභය) = ප්‍රාග්ධන ලාභය + ලාභාංශ ආදායම**

උදාහරණය

ප්‍රාග්ධන ලාභය = රු. 4 000

මුළු ලාභාංශය = රු. 1 200

මුළු ආදායම (ලාභය) = ප්‍රාග්ධන ලාභය + ලාභාංශ ආදායම

මුළු ආදායම (ලාභය) = 4 000 + 1 200

මුළු ආදායම (ලාභය) = රු. 5 200

NIPUNA SAMEERA

ගැටළු

01) සමාගමක එක් කොටසක වෙළඳපොළ මිල රු. 40කි. සමාගම රු. 5ක වාර්ෂික ලාභාංශයක් ගෙවයි. නිමල් රු. 32,000ක් යොදා කොටස් මිලදී ගනී.

(i) ඔහු මිලදී ගත් කොටස් ගණන සොයන්න.

(ii) ඔහුට ලැබෙන මුළු වාර්ෂික ලාභාංශය සොයන්න.

(iii) වාර්ෂික ලාභාංශය ආයෝජනය කළ මුදලේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සොයන්න.

NIPUNA SAMEERA

02) කමල් එක් කොටසක් රු. 80 බැගින් කොටස් 500ක් මිලදී ගනී. පසුව සියලුම කොටස් එක් කොටසක් රු. 100 බැගින් විකුණයි.

(i) කොටස් මිලදී ගැනීමට වැය වූ මුදල සොයන්න.

(ii) කොටස් විකිණීමෙන් ලැබෙන මුදල සොයන්න.

(iii) ප්‍රාග්ධන ලාභය සොයන්න.

NIPUNA SAMEERA

03) සමාගමක එක් කොටසක මිල රු. 25කි. සුනිල් රු. 15,000ක් ආයෝජනය කරයි. සමාගම එක් කොටසකට රු. 2ක වාර්ෂික ලාභාංශයක් ගෙවයි.

(i) ඔහු මිලදී ගත් කොටස් ගණන සොයන්න.

(ii) ඔහුට ලැබෙන වාර්ෂික ලාභාංශය සොයන්න.

(iii) එම ලාභාංශය ආයෝජනය කළ මුදලේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සොයන්න.

NIPUNA SAMEERA

04) නිමාලි එක් කොටසක් රු. 120 බැගින් කොටස් 250ක් මිලදී ගනී. පසුව එක් කොටසක් රු. 95 බැගින් සියලුම කොටස් විකුණයි.

(i) ආයෝජනය කළ මුදල සොයන්න.

(ii) කොටස් විකිණීමෙන් ලද මුදල සොයන්න.

(iii) ඇයට සිදු වූ ප්‍රාග්ධන අලාභය සොයන්න.

NIPUNA SAMEERA

05) සමන් රු. 45,000ක් යොදා එක් කොටසක් රු. 90 බැගින් කොටස් මිලදී ගනී. එම වර්ෂයේදී එක් කොටසකට රු. 6 බැගින් ලාභාංශ ලැබේ. වර්ෂය අවසානයේ එක් කොටසක් රු. 105 බැගින් සියලුම කොටස් විකුණයි.

(i) ඔහු මිලදී ගත් කොටස් ගණන සොයන්න.

(ii) ඔහුට ලැබුණු මුළු ලාභාංශය සොයන්න.

(iii) ප්‍රාග්ධන ලාභය සොයන්න.

(iv) ඔහුගේ මුළු ආදායම සොයන්න.

NIPUNA SAMEERA

06) සමාගමක් එක් කොටසකට රු. 4ක වාර්ෂික ලාභාංශයක් ගෙවයි. සරත්ට ලැබෙන වාර්ෂික ලාභාංශය රු. 3,200කි. එක් කොටසක මිල රු. 50කි.

(i) ඔහු සතු කොටස් ගණන සොයන්න.

(ii) ඔහු ආයෝජනය කළ මුදල සොයන්න.

(iii) වාර්ෂික ලාභාංශය ආයෝජනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සොයන්න.

NIPUNA SAMEERA

07) කොටසක වෙළඳපොළ මිල රු. 60ක් වන සමාගමක කොටස් 300ක් අමල් සතුව ඇත. සමාගම එක් කොටසකට රු. 5ක ලාභාංශයක් ගෙවන අතර, පසුව ඔහු සියලුම කොටස් එක් කොටසක් රු. 72 බැගින් විකුණයි.

(i) ඔහුගේ ආයෝජනය කළ මුදල සොයන්න.

(ii) ලාභාංශ ආදායම සොයන්න.

(iii) ප්‍රාග්ධන ලාභය සොයන්න.

(iv) මුළු ආදායම ආයෝජනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සොයන්න.

NIPUNA SAMEERA

08) සමාගමක එක් කොටසක වෙළඳපොළ මිල රු. 55කි. ප්‍රියා රු. 27,500ක් ආයෝජනය කරයි. වර්ෂය අවසානයේ එක් කොටසක් රු. 62 බැගින් ඇය සියලුම කොටස් විකුණයි.

(i) ඇය මිලදී ගත් කොටස් ගණන සොයන්න.

(ii) ප්‍රාග්ධන ලාභය සොයන්න.

(iii) එම ලාභය ආයෝජනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සොයන්න.

NIPUNA SAMEERA

09) සමාගමක එක් කොටසක මිල රු. 90කි. සමාගම එක් කොටසකට රු. 6ක් ලාභාංශ ලෙස ගෙවයි. හිරුනි රු. 36,000ක් ආයෝජනය කරයි.

(i) ඇය මිලදී ගත් කොටස් ගණන සොයන්න.

(ii) ඇයට ලැබෙන මුළු ලාභාංශය සොයන්න.

(iii) ලාභාංශය ආයෝජනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සොයන්න.

NIPUNA SAMEERA

10) ඉෂාරි කොටස් 720ක් එකක් රු. 18 බැගින් මිලදී ගෙන, පසුව එකක් රු. 21 බැගින් සියල්ල විකුණයි. ඒ අතරතුර ඇයට එක් කොටසකට රු. 1.20ක් ලාභාංශ ලෙසද ලැබී තිබේ.

(i) ආයෝජනය කළ මුදල සොයන්න.

(ii) ලාභාංශ ආදායම සොයන්න.

(iii) ප්‍රාග්ධන ලාභය සොයන්න.

(iv) ඇයගේ මුළු ආදායම සොයන්න.

NIPUNA SAMEERA

"Education is not the filling of a pail, but the lighting of a fire."
Dream
Plan
Study
Achieve
Nipuna Sameera
BIT
(Bachelor of IT)
0763446747
Keep going...
You're closer than you think!
Maths
IT
Future
Success
☑ Be a better me
☑ Achieve my goals
☑ Make my dreams real